

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри ФМФР

_____” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»

за темою:

«Кредитний портфель комерційного банку»
(на прикладі ПАТ «ОТП Банк»)

Виконавець:

Студентка центру заочної форми
навчання

Волкова Тетяна Володимирівна

/підпис/

Науковий керівник:

Ст. викладач

Сташкевич Наталя Миколаївна

/підпис/

Одеса – 2017

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Волкова Тетяна Володимирівна

«Кредитний портфель комерційного банку»

(на прикладі ПАТ «ОТП Банк»)

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2017 рік

Випускна робота складається з трьох розділів.

У роботі розглядаються теоретичні основи управління кредитним портфелем комерційного банку. Діагностується формування та використання кредитного портфелю ПАТ «ОТП Банк». Пропонуються шляхи вдосконалення системи управління кредитним портфелем ПАТ «ОТП Банк».

Ключові слова: комерційний банк, кредитний портфель, заборгованість, ризик.

ANNOTATION

The final work on the education of bachelor's degree

Volkova Tetyana Volodymyrivna

"The loan portfolio of commercial banks"

(the example of JSC "OTP Bank")

Odessa National University of Economics

c. Odessa, 2017

Final work consists of three sections.

The work deals with the theoretical foundations of credit portfolio of commercial banks. Diagnosed formation and use of the loan portfolio of PJSC "OTP Bank". Ways of improving the system of credit portfolio of JSC "OTP Bank".

Keywords: commercial bank, loan portfolio, zaborgovist, rizik.

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Теоретичні основи формування кредитного портфелю комерційного банку	
1.1. Кредитний портфель комерційного банку: сутність та структура	7
1.2. Принципи формування кредитного портфелю	15
1.3. Класифікація кредитного портфелю	24
Розділ 2. Аналіз управління кредитним портфелем на прикладі ПАТ «ОТП Банк»	
2.1. Оцінка якості кредитного портфелю комерційного банку ПАТ «ОТП Банк»	32
2.2. Аналіз формування кредитного портфелю ПАТ «ОТП Банк».....	38
2.3. Модель прогнозування кредитного портфелю комерційного банку на 2017-2018 роки	62
Розділ 3. Шляхи удосконалення якості кредитного портфелю комерційного банку	
3.1. Напрямки удосконалення управління кредитним портфелем ПАТ «ОТП Банк».....	70
3.2. Рекомендації щодо покращення якості кредитного портфелю ПАТ «ОТП Банк»	72
Висновки	79
Список використаної літератури	81
Додатки	85

ВСТУП

Основною економічною функцією банків є кредитування їх клієнтів. Кредитний портфель банку — це сукупність усіх позик, наданих банком з метою одержання прибутку. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, котра має свій рівень дохідності і відповідний рівень ризику.

Дохідність і ризик — основні параметри управління кредитним портфелем банку. Якість та склад кредитного портфеля істотно залежить від організації кредитної роботи в банку. Організаційна структура кредитної функції в кожному конкретному банку має свої особливості, що визначаються розмірами, можливостями банку, а також потребами клієнтури.

Кредитні операції будь-якого банку є основним джерелом його доходів і разом з тим найбільшою статтею активів. Від успішного проведення кредитних операцій залежить прибутковість як окремої банківської установи, так і банківської системи в цілому. До того ж кредитний портфель становить головне джерело ризиків, які впливають на надійність та безпеку банківських установ.

На формування структури кредитного портфеля банку істотно впливає специфіка сектора ринку, який обслуговується цим банком. Для спеціалізованих банків структура кредитного портфеля концентрується в певних галузях економіки. Для іпотечних банків характерним є довгострокове кредитування. У структурі кредитного портфеля ощадних банків переважають споживчі кредити та позики фізичним особам.

Предметом дослідження є система економічних відносин з приводу формування та управління кредитним портфелем комерційного банку.

Об'єкт дослідження – процес формування та управління кредитним портфелем комерційного банку.

Актуальність дослідження полягає у тому, що роль кредиту у функціонуванні суспільного виробництва надзвичайно велика. Без достатньої розвинутої кредитної системи ринкова економіка не здатна ефективно розвиватися.

Кредитування є найважливішим напрямом здійснюваних банком активних операцій, оскільки кредитний портфель становить здебільшого від третини до половини сукупного обсягу активів банку. Кредитний портфель банку є одним із найризикованіших напрямів і найвагоміших компонентів структури відсоткових доходів. Тому для успішного кредитування – забезпечення повернення наданих позичок та підвищення дохідності кредитних операцій, – банки мають упроваджувати ефективну систему управління кредитним портфелем. У зв'язку з цим набуває актуальності дослідження питань оцінювання якості кредитного портфеля установами банків України.

Виходячи з актуальності проблеми, метою дослідження є проведення аналізу кредитного портфеля банківських установ та формулювання висновків щодо ефективності управління кредитним портфелем банків України. У якості методів дослідження у роботі використовувалися загальноприйняті статистичні методи для розрахунків та прийняття рішень щодо якості та структури кредитного портфеля банківських установ, динаміки показників ефективного управління ним, що дозволяє здійснити не лише аналіз загального стану кредитного портфеля банків, а й охарактеризувати його з погляду кредитного ризику, дохідності та захисту від можливих втрат.

Відтак глибоке, всебічне дослідження особливостей формування кредитного портфеля комерційних банків з урахуванням умов перебігу ринкових трансформаційних процесів в економіці України, її інтеграції у світове господарство, посилення конкуренції між банками, впровадження

новітніх банківських технологій видається особливо актуальним для сучасної теорії і практики організації банківської справи в нашій країні.

Інформаційною базою під час проведення дослідження були: Закони України щодо функціонування банківської діяльності; звіти комерційних банків, а також Національного банку України; наукові монографії, статті, дослідження; мережа інтернет.

Вивченню питань організації кредитної діяльності комерційних банків присвячено значну кількість праць вітчизняних і зарубіжних економістів, що характеризує важливе місце даної проблеми у числі пріоритетів банківської діяльності та обґрунтуванні шляхів її оптимізації. Суттєві надбання у дослідженні цих питань належать таким вітчизняним ученим як З.М.Васильченко, О.В.Васюренко, Н.І.Версаль, В.В.Вітлінський, С.П.Вожжов, А.С. Гальчинський, Д.Д. Гладких, І.С. Гуцал, О.В. Дзюблюк, О.Т. Євтух, Ю.А.Заруба та інші. Вагомий внесок у дослідження зазначених аспектів належить і таким зарубіжним економістам як Б. Бухвальд, Д.Д. Ван - Хуз, Р. Г. Габбард, Е. Дж. Долан, Б. Едвардс, Є. Ф. Жуков, Г.Г. Коробова, Т. Кох, О.І. Лаврушин, В. Лексіс, Ю.С. Масленченков, Р.Л. Міллер, Ф.С. Мішкін, Е. Морсман, Г.С. Панова.

Однак, незважаючи на значний доробок учених, зміни, які відбуваються у банківській системі, зумовлюють необхідність поглибленого аналізу кредитної діяльності банків, якості та ризиковості сформованого ними кредитного портфеля.

ВИСНОВКИ

Отже, на основі проведеного дослідження, було проаналізовано теоретичні та практичні особливості функціонування кредитного портфелю комерційного банку. Виявлено основні тенденції та проблеми діяльності комерційних банків.

Кредитний портфель банку слід розглядати не як просту сукупність наданих позичок, що є результатом хаотичного проведення активних операцій, а як структурований портфель активів, що піддається оцінці, сегментації, класифікації та управлінню, характер якого документально заздалегідь визначається кредитною політикою — стратегією і тактикою банку щодо залучення коштів та спрямування їх на кредитування клієнтів банку на основі принципів кредитування.

Особливу увагу приділено аналізу кредитного портфеля ПАТ «ОТП Банк». З проведеного аналізу, можна зробити висновок, що ОТП Банк продовжує розвиток, стрімко нарощуючи обсяги діяльності, підвищуючи ефективність операцій та власний конкурентний статус. Прогноз на майбутні два роки показує його певне поліпшення.

Проаналізувавши вище викладений матеріал можна запропонувати наступні заходи щодо удосконалення діяльності роботи банку:

- впровадження нових ефективних методів роботи з клієнтами; ефективне використання та розміщення наявних коштів, у тому числі залучених та запозичених;
- постійне підвищення професіоналізму та компетенції персоналу банку, активна кадрова робота з підбору персоналу з високим рівнем відповідальності, професійних знань, новаторським хистом;
- виважений фінансовий менеджмент при управлінні структурою активів та пасивів, формуванні оптимальної структури балансу;

- підвищення платоспроможності та зміцнення фінансової стійкості банку;
- диверсифікація діяльності за різними напрямками з метою зниження рівня банківських ризиків;
- виважена цінова (тарифна) політика при просуванні банківських продуктів та послуг на ринок;
- здійснення діяльності у відповідності до чинного законодавства, сумлінне дотримання та виконання вимог Національного банку України та укладених договорів.

Надані рекомендації є актуальними і потребують впровадження на сучасному етапі розвитку ПАТ «ОТП Банк».

Таким чином, аналіз кредитного портфеля є необхідним заходом для вивчення діяльності комерційного банку. Визначення ступеня його дохідності та ризику дають можливість банківським установам коригувати власну кредитну політику та змінювати структуру кредитного портфеля. Галузева диверсифікація кредитного портфелю допоможе визначити пріоритетні напрями кредитування, на яку саме галузь слід виділяти більше коштів за для підтримки економічно — стабільного стану країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз банківської діяльності: підручник / [ГерасимовичА. М., АлексеєнкоМ. Д., Парасій-ВергуненкоІ. М. та ін.] ; за ред. ГерасимовичаА. М. – К.: КНЕУ, 2005.
2. Андросов А. Банковские слияния и поглощения / А. Андросов // Банковский аудитор. – 2009. – № 11. – С. 5–7.
3. А.Ю. Маслова, Кредитна політика як важливий елемент оптимізації кредитного портфеля банків.
4. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України «Знання», 2011. – 504 с.
5. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 2(27). – С. 157–163.
6. Вовк В. Я. Кредитування і контроль [Текст]: навч. посібн. / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. – К.: Знання, 2008. – 463 с.
7. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа. – К., Знання, 2008. – 564 с.
8. Говоруха С. Підходи до визначення поняття «кредитного портфелю» та аналіз його характеристик / С. Говоруха // Вісник Львівського університету. – 2008. – № 39. – С. 125-127.
9. Головань С.В. Факторы, влияющие на эффективность банков, Прикладная эконометрика, №2, С. 3 - 17. – Режим доступа: [http://pe.cemi.rssi.ru/pe_2006_02_03-17.pdf].
10. Дзюблюк О.В. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці
11. /О.В. Дзюблюк //Журнал європейської економіки.– 2010. – № 9. – С. 108–124.

12. Дмитренко М.Г. Кредитування і контроль: Навчально-методичний посібник. - К: Кондор, 2011. - 296 с.
13. Дробніцька О. Р. Проблемні кредити банків: сучасний стан та можливості управління ними через процес сек'юритизації активів / О. Р. Дробніцька // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6 (44). – С. 267–272.
14. Електронний ресурс [http://banking.uabs.edu.ua/images/department/banking/discip/finmanag/Lektsia7/]
15. Електронний ресурс - [http://studopedia.su/18_171292_poryadok-formuvannya-rezerviv-pid-kreditni-operatsii-bankiv.html].
16. Електронний ресурс - [http://pidruchniki.com/1151051341529/bankivska_sprava/klasifikatsiya_kreditno_go_portfelya].
17. Електронний ресурс - [http://pidruchniki.com/1541010441526/bankivska_sprava/kreditniy_portfel_bank_u_yogo_klasifikatsiya_analiz].
18. Електронний ресурс - [http://pidruchniki.com/1151051341529/bankivska_sprava/klasifikatsiya_kreditno_go_portfelyahttp://sdamzavas.net/152066.html]
19. Закон України „Про банки і банківську діяльність" від 7.12. 2000 р. №2121-XIV.
20. Карпенко О. В. Сутність та фактори появи проблемних кредитів банків України / О. В. Карпенко, О. А. Криклій // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – Серія : Економічні науки. – 2013. – № 5. – С. 80–89.
21. Кігель В. Про визначення оптимального кредитного портфеля банку в умовах ризику неповернення коштів позичальникам / В. Кігель // Вісник Національного банку України. – 2010. – №1. – С.15–17.
22. Ковальчук Г. Г., Коваль М.М.,Ліквідність комерційних банків : Навчальний посібник. - К,: Знання, КОО, 2006. – 120с.
23. Кравцова Г.І. Організація діяльності комерційних банків / Г.І. Кравцова, М.К. Василенко, О.В. Купчинова. – Мінськ: БГЭУ, 2007. – 478 с.

24. Купін М.В., Оцінювання кредитоспроможності позичальника банку.
25. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2012. - 215 с.
26. Литовченко О.Ю., Глущенко І.О. Сутність кредитного портфеля банку, його функції та склад.
27. Литовченко О.Ю., Попов В. М. Методичний підхід до формування оптимального кредитного портфеля банківської установи.
28. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: навч. посіб. / С.М.Лобозинська — К. : Знання, 2007 . — 630с.
29. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 28.11. 2011 р. № 489.
30. Морозов А.А. Ситуационные центры – основа стратегического управления/А.А. Морозов, В.А. Ященко // ММС. – 2013. – № 1. – С.3 –14
31. Нескородева І.І. Сургай А. Ю, Банківський кредит як форма залучення капіталу суб'єктам господарювання.
32. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>
33. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. -
34. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/articleart_id=36807.
35. Офіційне інтернет-представництво Національного Банку України. Режим доступу- Електронний ресурс [[http:// www. bank. Gov .ua/control/uk/publish/article?art_id=123409](http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123409)]
36. Офіційний сайт АТ «ОТП Банк» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.otpbank.com.ua/>
37. Офіційний сайт Національного Банку України [[http:// www. bank.gov.ua/](http://www.bank.gov.ua/)].

38. Офіційний сайт ПАТ «ОТП Банк» - [<https://www.otpbank.com.ua/>]. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку. — 2-ге вид., доп. І перероб. — К.: КНЕУ, 2010. — 468 с.
39. Пірог В. В. Оцінювання якості кредитного портфеля банків з урахуванням виконання економічних нормативів НБУ / В. В. Пірог // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип. 21.18. — С. 228–235.
40. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція, затверджена Постановою НБУ від 28.08.2001 р. № 368. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
41. Сало І.В. Фінансовий менеджмент банку: навч. посіб. / І.В. Сало, О.А. Криклій. — Суми: Університетська книга, 2007. — 314 с.
42. Синки, Дж.Ф. Управление финансами в коммерческих банка/ Дж. Ф. Синки; М. : Catallaxy, 2009. - 1024 с. - ISBN 5-7655-4359-7.
43. Снігурська Л. П. Банківські операції і послуги. — К.: МАУП, 2013. — 456с.
44. Тептя О. В. Організація системи управління кредитним портфелем у комерційному банку / О. В. Тептя // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". — 2010. — № 5. — Т. 2. — С. 141.
45. Фінансова бібліотека онлайн. Режим доступу- Електронний ресурс - [<http://men.dt-kt.net/books/book-11/chapter-461/>].
46. Челноков В.А. Банки та банківські операції: навч. посіб. / В.А. Челноков, 2008 – 296 с.
47. Шаповалов, А.В. Присутність іноземного капіталу в банківському секторі України [Текст] /А.Шаповалов // Вісник НБУ. — 2008. - №4. — С. 2-7